

Številka: 008-01-16/2019/7

Datum: 14. 11. 2019

Poročilo o Srečanju skupine za skupni parlamentarni nadzor EUROPOLA

Bruselj, 23. in 24. 9. 2019

V Bruslju je od 23. do 24. septembra 2019 potekalo Srečanje skupine za skupni parlamentarni nadzor Europol (JPSG – *Joint Parliamentary Scrutiny Group*). S strani Državnega sveta Republike Slovenije se je srečanja udeležil član Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve Samer Khalil. Srečanja se s strani poslancev Državnega zbora Republike Slovenije in ni udeležil nihče.

Srečanje, ki sta ga vodila Juan Fernando López Aguilar, vodja delegacije Evropskega parlamenta in Mari-Leena Talvitie, vodja finske delegacije, je potekalo v Evropskem parlamentu in je obsegalo sledeči dnevni red:

- a) Sprejem dnevnega reda in uvodni nagovor predsedujočih
- b) Poročilo o Europolovih aktivnostih med marcem in septembrom 2019 in osnutek Europolovega večletnega programskega načrta 2020-2022 (osrednja govornica: Catherine De Bolle, izvršna direktorica Europol)
- c) Poročilo Europolovega upravnega odbora o aktivnostih med marcem in septembrom 2019 s posebnim poudarkom na pristojnostih iz člena 11 Uredbe o Europolu (uredba (EU) 2016/794) (osrednji govorniki: Andrei Linta, predsednik upravnega odbora Europol; Oana Florea, vodje delegacije romunskega parlamenta pri JPSG, nekdanja sopredsedujoča JPSG)
- d) Obravnava predlogov za spremembo Poslovnika JPSG
- e) Poročilo evropskega nadzornika za varstvo podatkov in Odbora za koordinacijo (osrednja govornika: Wojciech Wiewiórowsk, pomočnik evropskega nadzornika za varstvo podatkov in François Pellegrini, vodja Europolovega odbora za koordinacijo)
- f) Govor Marie Ohisalo, finske ministrice za notranje zadeve
- g) Prioritete pri upravljanju informacij v letu 2019 (osrednja govornika: Luis de Eusebio Ramos, namestnik izvršne direktorice Europol in Anssi Kangas, glavni nadzornik finske nacionalne policijske uprave)
- h) Imenovanje predstavnika JPSG za prisostvovanje na sestankih upravnega odbora Europol
- i) Sklepi

Ad a)

Dnevni red srečanja je bila sprejet brez pripomb.

Ad b)

Catherine De Bolle, izvršna direktorica Europol je predstavila najnovejše dogodke v zvezi z Europolovim večletnim programskim načrtom za obdobje 2020–22. Spomnila je, da je bila na 4. srečanju predstavljena strategija Europol 2020 +. Ta dokument določa srednjeročne in dolgoročne strateške prednostne naloge agencije. Dokument so podprle države članice in Evropska komisija na seji upravnega odbora Europol. Strategija Europol 2020+ je osnova

za večletni programski načrt. Strategija Europol 2020+ temelji na naslednjih prednostnih nalogah:

- 1.) Europol bo vozlišče za kazenske podatke EU. To pomeni, da Europol ne bo zgolj zbiral, ampak tudi povezoval podatke.
- 2.) Agilnejša operacijska podpora. Osredotočiti se je treba na najbolj nevarne in prefinjene storilce kaznivih dejanj, saj te preiskave zahtevajo podporo multidisciplinarnih ekip.
- 3.) Europol mora postati platforma za evropske rešitve na področju policije. Cilj je spremeniti Europol v središče, prek katerega se lahko povežejo tako znanje držav članic kot tudi Europolovo strokovno znanje in izkušnje.
- 4.) Europol mora biti v ospredju inovacij in raziskav na področju kazenskega pregona. Treba je prisluhniti povpraševanju držav članic in razvijati nove tehnologije in inovacije, kot so umetna inteligenca, strojno učenje in dešifriranje.

V letu 2019 so bili vzpostavljeni delovna skupina za nov center za finančni in gospodarski kriminal, ki bo ustanovljen leta 2020, inovacijski projekt in odbor za program za upravljanje informacij. Delovna enota za analize bo delovala na prenovi in krepitvi analitičnih zmožnosti držav članic. Uvedena bo spletna platforma za analize. Več kot 800 analitikov iz držav članic EU se je pripravljenih povezati s platformo in deliti znanje in izkušnje. Projektna skupina za nov center za finančni in gospodarski kriminal bo določila strukturo in potrebe prihodnjega Centra za boljšo podporo državam članicam v boju proti finančnim in gospodarskim kaznivim dejanjem, vključno s korupcijo. Odbor za upravljanje informacij bo opredelil skupno vizijo in področje upravljanja informacij pri Europolu. Projekt inovacij se bo osredotočil na načrtovanje inovacijske strategije. Vzporedno s tem se bodo še okrepili trije uveljavljeni operativni Centri Europol 2020 za kibernetično kriminaliteto, boj proti terorizmu ter organiziran kriminal ter huda kazniva dejanja. Europol bo okrepil svoja prizadevanja v boju proti trgovini z mamili, omejevanju terorističnih vsebin na spletu in reševanju otrok pred spolnim izkoriščanjem in zlorabami. Naložba v Europol je neposredna naložba v podporo organov pregona držav članic. Ustrezna finančna sredstva in človeški viri so ključnega pomena, da se lahko zagotovi dodano vrednost in izboljša storitve. Europol potrebuje trajnostni proračun, vključno z zadostnim dolgoročnim proračunom za naložbe in vsakodnevno poslovanje. Sredstva se bi morala povečevati zaradi naraščanja povpraševanja, vse večje uporabniške skupnosti in razvijajočega se tehnološkega okolja. Pozdravila je mnenje odbora LIBE o proračunu 2020, ki je v celoti podprl zahteve Europol 2020, kar pomeni 173,6 milijona EUR in 66 dodatnih članov osebja. Večletni finančni okvir EU bo določil zgornje meje virov sredstev za obdobje 2021–27. Trenutni predlog predvideva močno zmanjšanje proračuna Europol 2020. Po sedanjih ocenah sodeč se bo leta 2021 proračun Europol 2020 zmanjšal za več kot 10 odstotkov v primerjavi s proračunom, ki ga trenutno izvaja Europol.

Glede gostujočih uradnikov na Cipru je pojasnila, da ima Europol trenutno od 2 do 3 gostujoče uradnike na Cipru. Sodelovanje gostujočih uradnikov Europol 2020 in vseh ustreznih organov se je izkazalo za učinkovito in med njimi poteka dober pretok informacij. Omenila je da razvoj zmogljivosti Europol 2020 na področju dešifriranja in kripto valut strateška prednostna naloga. Vzpostavitev platforme v sodelovanju s Skupnim raziskovalnim središčem EU se pričakuje do konca leta 2019. Do leta 2020 namerava Europol 2020 okrepiti svoje operativno in tehnično podporo preiskavam v državah članicah, ki so povezane s kripto valutami.

Trenutno na področju kibernetične kriminalitete ostajajo virusni programi, ki zahtevajo odkupnino še vedno številka ena med nevarnostmi na območju kibernetičnih napadov. Največji primer se nanaša na družino odkupov LockerGoga, ki je napadalo industrijska podjetja v različnih državah. Drugo zahtevno grožnjo predstavlja temni splet. Uporaba fizičnega nasilja se je močno povečala, zlasti v zvezi z drogami, trgovino z ljudmi in organizirani premoženjski zločini. Korupcija je ključni fokus organiziranega kriminala. Kriminalne skupine se infiltrirajo v organizacije javnega in zasebnega sektorja z uporabo podkupovanja, navzkrižja interesov, ustrahovanja in dogovarjanja. Večina osumljencev, vpletenih v organizirani kriminal v EU, je EU državljanov. Strukture organiziranega gospodarskega kriminala so zelo raznolike. Omenila je operacijo Icebreaker. Skupna

preiskava je trajala dve leti, v katero je bilo vključenih več držav članic (Litva, Poljska, Španija, Združeno kraljestvo), podprla pa sta ga Europol in Eurojust. Vpletene so bile štiri kriminalne združbe z več kot 50 člani. Bili so aktivni pri preprodaji drog in cigaret, atentatih, pranju denarja in tihotapljenju orožja. Preiskava se je osredotočila na dolgo obstoječe kriminalno omrežje, sestavljeno iz štirih zelo nevarnih organiziranih kriminalnih združb s 53 aktivnimi člani. Kot rezultat te skupne operacije je bilo maja 2019 aretiranih 22 osumljencev in opravljenih 40 preiskav. Šlo je za tihotapljenje kokaina od Južne Amerike do Romunije. Pošiljka je bila zasežena in glavni storilci obtoženi. Na področju pranja denarja je omenila zlorabo novih načinov plačila, kot je Bitcoin. Gre za grožnjo, ki je trenutno v središču pozornosti organov kazenskega pregona. Glede otroške pornografije je pojasnila, da je EUROPOL 2019 prejel 271.000 napotitev na kazniva dejanja, povezana z otroki s strani ameriškega Nacionalnega centra za pogrešane in izkoriščene otroke. Organiziran kriminal je resnična grožnja EU in vedno bolj vpliva na državljane EU. Opaža se porast nasilja v spopadih med kriminalnimi združbami. Primeri tega so denimo uboji, povezani s tolpami na Danskem in Švedskem ter nedavni umor kazenskega odvetnika v Amsterdamu. Povečanje števila migrantov na mejah običajno vodi v povečanje tihotapljenja migrantov, zlasti pri olajšanih sekundarnih premikih v EU in do povečanega števila goljufij povezanih z dokumenti. Člani organiziranih kriminalnih skupin so pokazali prefinjeno razumevanje, kako delujejo socialna omrežja. Čeprav temni splet ostaja primarna grožnja, pa je zloraba družbenih omrežij za kriminalne namene v porastu.

Udeleženci so v razpravi izrazili skrb zaradi višine sredstev za delovanje Europola glede na obseg nalog in ciljev, ki so zadani. Če sredstva ne bodo zadoščala, se cilji ne bodo mogli doseči. V primeru, da se bo širil obseg pristojnosti Europola, ne bo pa namenjenih dovolj sredstev, bo treba ponovno določati prioritete delovanja. Opozorili so tudi na problem pomanjkanja nadzora nad migracijskimi tokovi ter na težave povezane s priseljevanjem. Treba bi bilo okrepiti tako varnost na zunanjih mejah kot tudi znotraj meja. Poudarili so tudi potrebo sodelovanja v okviru PESCA in učinkovito sodelovanje s FRONTEX-om. Izpostavili so opažanje porasta nasilja in števila kriminalnih združb. Izpostavili so neprimerljivo stopnjo zaščite med državami članicami na področju izmenjave informacij ter omenili problematiko pranja denarja. Glede kripto valut so predlagali, da bi se naredil pregled instrumentov za omejevanje njihove uporabe na nacionalni ravni. Pozornost je treba nameniti tudi podnebni kriminaliteti.

Ad c)

Andrei Linta, predsednik upravnega odbora Europola se je v svojem nagovoru osredotočil na obrazložitev ureditve iz člena 11 Uredbe o Europolu, ki določa naloge upravnega odbora. Pojasnil je, da sestanke upravnega odbora sklicuje predsednik, razprav pa se udeležuje tudi izvršni direktor. Upravni odbor ima vsaj dva redna sestanka letno. Prav tako se sestane na pobudo predsednika ali na zahtevo Komisije ali vsaj tretjine svojih članov. Upravni odbor lahko povabi katero koli osebo, katere mnenje je lahko pomembno za razpravo, po potrebi tudi predstavnika skupine za skupni parlamentarni nadzor, da se udeleži sestanka kot opazovalec brez glasovalne pravice. Odkar je stopila v veljavo Uredba o Europolu so tudi vsi dokumenti upravnega odbora javno dostopni na spletu, upoštevajoč zahteve ki se tičejo tajnih podatkov.

Oana Florea, vodja delegacije romunskega parlamenta pri JPSG in nekdanja sopredsedujoča JPSG je pojasnila, da bo Europol centraliziral vse svoje obstoječe notranje finančne funkcije v eni sami finančni enoti - ki bo vzpostavljena v okviru Direktorata za zmogljivosti. Poleg tega Europol skuša hitro odgovoriti na zahteve držav članic na področju finančnega in gospodarskega kriminala ter vzpostaviti nov Evropski kriminalistični center za finančne in gospodarske zadeve (EFEC) znotraj Direktorata za operativne zadeve. Na majski seji je upravni odbor uradno sprejel konsolidirano letno Poročilo o aktivnostih za leto 2018. V novi zunanji strategiji Europola je dokument, ki je zdaj predmet nadaljnjih razprav in

ki bodo končane prihodnje leto. Zadnji del srečanja je sprožil poglobljene razprave o proračunski perspektivi Europolu za prihodnja leta in dolgoročnih posledicah za dejavnost Agencije. Proračunske omejitve bodo privedle do pomanjkanja naložb v tehnologijo in forenzične zmogljivosti, kar bo Agenciji onemogočilo dolgoročno spopadanje s spreminjajočim se okoljem - zlasti kar zadeva inovacije in digitalno tehnologijo. Poleg tega bi se lahko število pogodbenih zastopnikov v bližnji prihodnosti zmanjšalo in Agencija morda ne bo mogla zagotoviti ustrezne operativne podpore državam članicam.

Ad d)

Glede predloženih sprememb Poslovnika je bilo soglasno sprejeta zgolj sprememba poslovnika, ki se nanaša na status Danske, glede ostalih predlaganih sprememb poslovnika soglasje ni bilo doseženo, tako ostaja besedilo členov poslovnika nespremenjeno.

Na podlagi sporazuma med Europolom in Kraljevino Dansko bo Danski parlament sodeloval pri operativnem in strateškem delu JPSG kot član z omejenimi pravicami. Danski parlament lahko zastopajo največ štiri člani. Danski parlament ne bo predsedoval zasedanjem JPSG skupaj z Evropskim Parlamentom v času danskega predsedovanja svetu EU. V skladu s tem danski parlament ne bo zastopan v predsedniški trojki, prav tako ne bo prispeval k sekretariatu JPSG, ki ga zagotavlja predsedniška trojka. V času danskega predsedovanja v prvi polovici leta, se bo JPSG sestala v Evropskem parlamentu v Bruslju. Člani danskega parlamenta ne bodo sodelovali pri odločanju JPSG, bo pa stališče danskega parlamenta o obravnavani zadevi zabeleženo. Člani danskega parlamenta niso upravičeni do imenovanja v predstavnika JPSG za seje upravnega odbora Europolu. Druge določbe poslovnika JPSG se smiselno uporabljajo za člane danskega parlamenta v JPSG.

Ad e)

Wojciech Wiewiórowski, pomočnik evropskega nadzornika za varstvo podatkov je poudaril, da je v EU neodvisen nadzor varstva podatkov bistven del pravice do varstva osebnih podatkov po členu 8 Listine EU o temeljnih pravicah in členu 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Evropski nadzornik za varstvo podatkov je pristojen za nadzor institucij EU pri njihovi obdelavi podatkov, tudi kadar se nanašajo na odkrivanje in pregon. Nadzornik je prevzel odgovornost za nadzor obdelave osebnih podatkov za operativne dejavnosti Europolu 1. maja 2017. Od tega trenutka naprej razvija zanesljivo in učinkovito shemo nadzora zahvaljujoč stalnemu sodelovanju z Europolom in natančnemu sledenju njegovemu operativnemu delovanju. Evropski nadzornik za varstvo podatkov je pristojen za nadzor nad obdelavo osebnih podatkov, nacionalni organi za varstvo podatkov pa morajo nadzorovati obdelavo osebnih podatkov s strani nacionalnih organov pregona. Ker večina podatkov, ki jih obdeluje Europol, izvira iz držav članic, Europolov nadzor zahteva tesno sodelovanje z ustreznimi nadzornimi organi v državah članicah. Zato je bil ustanovljen Odbor za koordinacijo, ki ga sestavljajo predstavniki nacionalnih organov za varstvo podatkov in evropski nadzornik za varstvo podatkov. Odbor je svetovalni organ za zadeve, ki vključujejo obdelavo osebnih podatkov, ki izvirajo iz držav članic, s strani Europolu. Evropski nadzornik za varstvo podatkov zagotavlja sekretariat Odbora, ki se sestaja vsaj dvakrat letno. Evropski nadzornik za varstvo podatkov tesno sodeluje z Europolovo ekipo za zaščito podatkov in operativnim osebjem predvsem na dvomesečnih sestankih. Cilj je posvet o obdelavi podatkov in opredelitev načrtov za prihodnje aktivnosti, kot so inšpekcije ali poizvedbe. Europol mora Evropskega nadzornika za varstvo podatkov vedno obvestiti, ko začne ali konča z zbiranjem podatkov, ki se nanašajo na posamezne operacije v državah članicah. Vsaka analiza se nanaša na določen tip kaznivega dejanja. Obveščanje mora potekati brez nepotrebnega odlašanja. Na sestankih vedno potekajo tudi posvetovanja o izmenjavi podatkov s tretjimi državami. Razprava v zadnjem času se nanaša tudi na Brexit. Tako ima Evropski nadzornik za varstvo podatkov predvidene vse mogoče situacije in se pripravlja tudi na možnost, da Združeno kraljestvo izstopi iz Evropske unije brez dogovora. Omenil je tudi enote, ki so

zadolžene za obravnavo finančnih kaznivih dejanj in nadzorujejo sumljive finančne transakcije. Pri tem je treba biti pozoren na to, kdo je dejansko osumljenec pri posameznih kaznivih dejanjih, saj lahko prenos podatkov dopusten le, če je omejen samo nanj. Kadarkoli Europol načrtuje preiskavo, ki vključuje prenos občutljivih podatkov, mora o tem obvestiti Evropskega nadzornika za varstvo podatkov. Leta 2019 so začeli izvajati preiskave na lastno pobudo. Glede svojega dela je do sedaj prejel zgolj dve pritožbi. Evropski nadzornik za varstvo podatkov poglobljeno revidira izbrane pravne in tehnične vidike obdelave podatkov. Do sedaj je opravil tri inšpekcijske preglede, zadnjega v juniju 2019. Osredotočil se je na obdelavo podatkov glede financiranja terorizma, boj proti pranju denarja in nezakonitim dejavnostim na temnem spletu. Države članice pošiljajo vedno večjo količino podatkov na Europol, to je posledica vedno večje količine osebnih podatkov, ki so na voljo organom kazenskega pregona na nacionalni ravni tekom preiskav in izvajanja operacij. Opravil je tudi pregled nad delovanjem programa za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti ter posledično izdal osem priporočil za nadaljnje izboljšave tako v postopku preverjanja kot tudi na področju varnostnih ukrepov.

François Pellegrini, vodja Europolovega odbora za koordinacijo je pojasnil, da se odbor sestaja vsakih 6 mesecev. V zadnjem času je podal mnenja o dveh področjih, ki se nanašata na varstvo podatkov. Prvo se je nanašalo na *European tracking solution*, kje je opozoril na nezakonito čezmejno izmenjavo podatkov o geolokaciji in pozval na dopolnitev pomanjkljivo pravno podlago. Prav tako je v septembru 2019 poslal opozorilo vodji enote za finančni nadzor, da ne more posegati po podatkih iz Europolove tehnične infrastrukture za izmenjavo podatkov, ker kategorije izmenjanih podatkov niso konsistentne z Europolovim mandatom. Treba je zagotoviti varstvo osebnih podatkov oseb, ki se jih analizira. Želja po centralizaciji mreže enot za finančne informacije, ki je v uporabi v posameznih državah temelji na bilateralni izmenjavi informacij, v primeru centralizacije bilateralna izmenjava odpade.

Ad f)

Marie Ohisalo, finska ministrica za notranje zadeve, je v svojem govoru izpostavila, da finsko predsedstvo spodbuja razpravo o prihodnji usmeritvi EU na področju notranje varnosti. Ključni element te razprave je krepitev operativnega sodelovanja med organi kazenskega pregona, kjer je pomembna vloga agencij za pravosodje in notranje zadeve, kot je Europol. Sodelovanje na področju kazenskega pregona bo vedno bolj temeljilo na učinkovitejših tehnoloških rešitvah in informacijskih sistemih ter njihovi interoperabilnosti. V tem okviru je bistveno zagotoviti, da se bo obstoječo zakonodajo izvajalo učinkovito. Vsaka faza v kazenskem postopku je pomembna za notranjo varnost. Pojasnila je, da podnebna kriza nedvomno predstavlja največjo odgovornost in priložnost našega časa. To krizo je treba reševati na vseh frontah, tudi na področju varnosti. Okrepiti je treba tudi zmogljivosti za boj proti hibridnim grožnjam tako na ravni Evropske unije kot na ravni držav članic. Čeprav se je število terorističnih napadov v zadnjih letih zmanjšalo, grožnja terorizma ostaja. Finsko predsedstvo poudarja pomen nadaljevanja razprave o preprečevanju nasilnega ekstremizma in boju proti terorizmu. Po eni strani so novi tehnološki napredki povečali digitalna pravna orodja, ki jih imajo na voljo organi za preiskovanje kriminalnih dejavnosti, po drugi strani pa se je uporaba interneta, zlasti platform družbenih omrežij, za teroristične in druge nezakonite namene v zadnjih letih močno povečala. Politični akterji bi morali imeti možnost ohraniti in nadalje graditi na socialni koheziji. Osredotočiti se je treba na odprto komunikacijo, da se zmanjša razdrobljenost in odtujenost v naši družbi. Svoboda govora je in vedno bo del najglobljega jedra demokracije, a prinaša odgovornost.

V razpravi so udeleženci izpostavili, da terorizem ni zgolj kriminalna dejavnost, ampak predstavlja tudi mehanizem za destabilizacijo. V razpravo se je vključil tud državni svetnik Samer Khalil in opozoril na pomanjkljivost varnostnih mehanizmov, ki jih nudijo multinacionalna družabna omrežja, ki omogočajo izjemno lahek dostop in prijavo v omrežja,

ter objavljane vsebin, pri čemer se zlasti kadar gre za mlajše uporabnike ne zagotavlja potrebne zaščite.

Ad g)

Luis de Eusebio Ramos, namestnik izvršne direktorice Europol je pojasnil, da se je Europol kljub omejitvam lahko odzval na izzive, ki so jih izpostavile države članice. Prišlo je do izboljšav na področju navzkrižnega preverjanja in iskanja, izboljšali so se iskalni algoritmi, v državah članicah pa se je izboljšala sposobnost identifikacije in poročanja.

Anssi Kangas, glavni nadzornik finske nacionalne policijske uprave je omenil neposreden dostop do informacij, poslanih Europolu za namene navzkrižnega preverjanja. Neposredno dostopni podatki so večinoma podatki, shranjeni v Europolovem informacijskem sistemu (EIS). Cilj projekta UMF 3+ je avtomatizirati dostop in poizvedovanje o podatkih Europol neposredno iz nacionalnih sistemov. QUEST je sistemski vmesnik (spletna storitev za iskanje), ki omogoča uslužbencem organov pregona držav članic, ki delajo na en sam računalnik, da se samodejno posvetujejo z Europolovo bazo podatkov ter hkrati s svojim nacionalnim sistemom, morda tudi SISII in INTERPOLom. Na prvi stopnji bo funkcionalnost QUEST samo podpirala poizvedbe v delu sistema EIS. Naslednji korak projekta pa je odpiranje možnosti, da bodo države članice imele dostop do analitičnih podatkov Europol po načelu zadetek brez zadetka. Tako se bo pospešil dostop do Europolovih podatkov in se povečala baza podatkov za približno desetkrat.

Ad h)

Za prisostvovanje na sestankih upravnega odbora Europol bo še naprej pristojen vodja delegacije nacionalnega parlamenta predsedujoče države članice.

Ad i)

Naslednje srečanje bo potekalo 22. in 23. marca 2020 v Zagrebu.

Zapisala:

- Neža Dular, Državni svet

Samer Khalil, l. r.
državni svetnik